numerals; *e. g.* °**द्वितीयः** second including himself, *i. e.* himself and one more; so °**तृतीयः** himself with two others; –°**सप्तमः** Being oneself the seventh; आत्मना सप्तमो राजा निर्ययौ गजसाह्वयात् Mb. 17. 1. 25.

आत्मनीन *a.* [आत्मने हितः ख] **1** Belonging to oneself, one's own; कस्यैष आत्मनीनः M. 4 on whose side is he? **–2** Beneficial to oneself; आत्मनीनमुपतिष्ठते Ki. 13. 69, 3. 16; तमात्मनीनामुदवोढ रामः Bh. 3. 77; good, fit, suitable, appropriate (as diet &c.); आत्मनीनतया श्रीमान् शिवः श्रीभिः समार्धयत् Śiva. B. 23. 57. **–3** Existent, sentient. **–नः 1** A son. **–2** A wife's brother. **–3** A jester (in dramas).

आत्मनेपदम् [आत्मने आत्मार्थफलबोधनाय पदं अलुक् स०] **1** A voice for oneself, one of the two voices in which roots are conjugated in Sanskrit. **–2** The terminations of this voice.

आत्मंभरि *a.* [आत्मानं बिभर्ति, भृ खि मुम् च P. III. 2. 26] Selfish, greedy (one who feeds his ownself); आत्मंभरिस्त्वं पिशितैर्नराणाम् Bk. 2. 33; H. 3. 121. –°**त्वम्** Selfishness. ... अहो ते आत्मंभरित्वम् । नागानन्द 2. 16.

आत्मन्वत्, आत्मन्विन् Ved. Having a soul, animated, alive; मृत्युस्तन्मनोऽकुरुतात्मन्वी स्यामिति Bri. Up. 1. 2. 1; 1. 2. 7.

आत्मवत् *a.* [अस्त्यर्थे मतुप् मस्य वः] **1** Self-possessed, possessd of self-restraint; शास्त्रदृष्टेन विधिना संयोज्यात्मानमात्मवान् Mb. 3. 126. 8. Mu. 3. **–2** Composed, prudent, wise; किमिवावसादकरमात्मवताम् Ki. 6. 19; Bg. 2. 45; 4. 41. Ms. 1. 108, 5. 43, 7. 52. *–ind.* Like oneself; आत्मवत् सर्वभूतेषु यः पश्यति स पण्डितः.

आत्मवत्ता Self-possession, self-control, prudence, wisdom; प्रकृतिष्वात्मजमात्मवत्तया R. 8. 10, 84; Ms. 11. 86.

आत्मसात् *ind.* In one's own possession, one's own; mostly in combination with कृ or भू; °कृ to appropriate to oneself, take for oneself; दुरितैरपि कर्तुमात्मसात् R. 8. 2 to bring under subjection or power; so °भू come under one's subjection.

आत्मीकृ 8 U. To conquer, subdue; K. 117, 119.

आत्मीभावः Identification with the Supreme Spirit.

आत्म्य *a.* **1** Belonging to oneself, one's own, personal. **–2** (At the end of comp.) Having the nature of.

आत्यन्तिक *a.* (**–की** *f.*) [अत्यन्त भवार्थे ठञ्] **1** Continual, uninterrupted, endless, infinite, permanent, everlasting; स आत्यन्तिको भविष्यति Mu. 4; विष्णुगुप्तहतकस्यात्यन्तिकश्रेयसे 2. 15; Ms. 2. 242; Bg. 6. 21. **–2** Excessive, abundant, superlative. **–3** Supreme, absolute; आत्यन्तिकी स्वत्वनिवृत्तिः Mitā. **–Comp. –दुःखनिवृत्तिः** *f.* absolution. **–प्रलयः** the grand or universal destruction of the world.

आत्ययिक *a.* (**–की** *f.*) [अत्ययः नाशः प्रयोजनमस्य ठक्] **1** Destructive, disastrous. **–2** Painful, unpropitious, ill-omened, distressing. **–3** Pressing, urgent, emergent, ending quickly, not suffering delay; किंचिदात्ययिकं कार्यं तेषां त्वं दर्शनं कुरु Rām 6. 32. 37; Ms. 7. 165; H. 3; K. 294; अशिश्रयन्नात्ययिकं समेत्य Bk. कार्यगौरवादात्ययिकवशेन वा Kau. A. 1. 19; सर्वमात्ययिकं कार्यं शृणुयान्नातिपातयेत् *ibid.* extraordinary, special. **–4** Delayed, already late; तां हत्वा पुनरेवाहं कृत्यमात्ययिकं स्मरन् Rām. 5. 58. 46. **–कम् 1** Difficulty, calamity; अगमन्नो मनः कर्णं बन्धुमात्ययिकेष्विव Mb. 7. 1. 46. **–2** Essential duty; Hch. 4.

आत्रेय *a.* (**–यी** *f.*) [अत्रेरपत्यं ढक्] P. IV. 1. 122 Belonging to, descended or sprung from, Atri. **–यः 1** A descendant of Atri. **–2** The head of the descendants of Atri. **–3** A priest closely related to the Sadasya. **–4** An epithet of Śiva. **–5** An essential humor or juice of the body, lymph. **–यी 1** A female descendant of Atri; गोत्रप्रशंसार्थमात्रेय्या अवधसंकीर्तनम् । न चापन्नसत्त्वा आत्रेयी । गोत्रं ह्येतत् । ŚB. on MS. 6. 1. 9. **–2** The wife of Atri. **–3** A woman in her courses (रजस्वला); Ms. 11. 87; Y. 3. 251. **–4** Any woman of the Brāhmaṇical order. **–5** N. of a river in the north of Bengal, also called Tista. **–6** A pregnant woman; Mb. 12. 165. 54; आत्रेयीमापन्नगर्भामाहुः । अत्र कुक्षौ अस्या विद्यत इत्यात्रेयी । ŚB. on MS. 6. 1. 7.

आत्रेयिका [आत्रेयी स्वार्थे कन्] A woman in her courses.

आथर्वण *a.* (**–णी** *f.*) [अथर्वणा मुनिना दृष्टः वेदः अण् आथर्वणः तमधीते वेत्ति वा अण् P. IV. 3. 133] Originating from, relating or belonging to, the Atharvaveda or the Atharvans; अग्नौ साक्षिण्याथर्वणेन विधिना Dk; आथर्वणस्तीव्र इवाभिचारः Mv. 1. 62. **–णः 1** A Brāhmaṇa knowing or studying the Atharvaveda. **–2** A descendant of Atharvan; इदं वै तन्मधु दध्यङ्ङाथर्वणोऽश्विभ्यामुवाच Bri. Up. 2. 5. 16. **–3** A priest whose ritual is comprised in the Atharvaveda. **–4** The Atharvaveda itself (अथर्वणां समूहः). **–5** A housepriest. **–णम् 1** A private room in which the sacrificer is informed of the happy event of the sacrifice by the officiating Brāhmaṇa. **–2** The black art, magic (जारणमारण). **–शिरस्** *n.* N. of an Upaniṣad belonging to the Atharvaveda.

आथर्वणिक *a.* Belonging or relating to the अथर्ववेद. **–कः** A Brāhmaṇa who has studied the Atharvaveda.

आदंश् 1 P. To bite, peck at, nibble.

आदंशः 1 A bite, a wound caused by biting. **–2** A tooth.

आदष्ट *a.* Nibbled, pecked at.

आदघ्न *a.* Ved. Reaching up to the mouth (आस् + दघ्न); आदघ्नास उपकक्षास उ त्वे Rv. 10. 71. 7.

आददि *a.* Ved. Taking.

आदर, आदर्श &c. See under. आदृ, आदृश्.

आदहनम् 1 Burning. **–2** Injuring, killing. **–3** Reviling, despising. **–4** A cemetery, a place where